

Dragica Haramija

Suzana Tratnik: *Zafuškana Ganca*.

Ilustrirala Maja Petek.

Maribor: Litera (zbirka Mladež), 2010.

Suzana Tratnik poznamo predvsem kot opazno predstavnico angažirane proze za odrasle, z *Zafuškano Ganco* pa se je v slovenski literarni prostor zapisala tudi kot avtorica del za otroke.

Naslov literarnega dela – torej to, da je nekaj zafuškano – v človeškem jeziku pomeni same pozitivne reči.

Delo ima osem poglavij oziroma opisuje osem zaokroženih dogodivščin iz življenja prijazne podgane Gance Podrepnik: *Velika senzacija*, *Pri bežigranskem kurniku*, *À la Koko in Ganca*, *Preko evropskih rovčkov*, *Dinamično sproščene počitnice*, *Praznik jela*, *Sanjsko življenje* in *Ganci-na ropotaža*. Naslovi so opisni in napovedujejo temeljni motiv poglavja. Glavni literarni lik je personificiran, enako velja tudi za vse druge (prav tako epizodne) literarne like. Suzana Tratnik skozi živalsko perspektivo pravzaprav opisuje človeško družbo, navade, odnose, čeprav ti med ljudmi gotovo niso tako idilični, kot sta prijateljstvo med Ganco in Kokojem ter povezanost vseh živali, ki jih Ganca srečuje. Temeljna odlika *Zafuškane Gance* je komika. Zanimivi so neologizmi, npr. glodalci in glodalke, glodalni kvartet, ropotaža, Ganekspres (avtobus, ki vozi po podganjih rovih), kokosilo, zafuškano, ki jih avtorica spretno vpleta v besedilo. Na besedilni ravni komiko vzbujajo tudi ponovitve zloga, kakor ves čas govori Koko (npr. str. 24: “Ganca kakoko je to, če sanjaš?”) ali petelinovo vprašanje Ganci na str. 26: “Ko, ko, ko?!”, ki pomeni, kaj pa je). Avtorica s pomanjševalnicami (pašček, nahrbtniček ...) in podrobnim opisom imenitno naslika zunanjo podobo podgane rjavkaste barve z ostrimi belimi zobmi, Gance Podrepnik.

Ganca Podrepnik živi najprej v rovčku v središču Ljubljane, a mora od tam zbežati, saj je bila napovedana velika deratizacija. Suzana Tratnik z zelo enostavnimi razlagami skozi celo knjigo pojasnjuje besede, ki so

otrokom teže razumljive, na primer deratizacija pomeni, da ljudje uničijo podgane. Ganca poišče stanovanje in službo v restavraciji Pri Kokojeviču (oziroma dipl. gospodu Kokoju (pernattusu), kot piše na izvesku) za Bežigradom; posebej naj opozorim, da se je nujno držati odpiralnega časa, če bi želeli tam kdaj poskusiti kakšno jed (Tratnik 2010: 7): “Od 17.00 do 19.00. Odprto vsak dan, razen vikendov, praznikov, prvih petkov v mesecu, zadnjih ponedeljkov v prestopnem letu in sredinskih sred v času toplotne inverzije.” Petelin Koko in podganca Ganca postaneta prava prijatelja, čeprav sta na moč različna! Kuhata si nove jedi (špagete na način gančjih repkov, hišno juho à la Koko ...), zvečer gledata televizijo, no, gleda jo Ganca, ker Koko ob prvem mraku vedno prav po kurje zaspi. V programu, ki ga spremlja Ganca, posebej nagovarjajo vse *glodalce* in *glodalke*, vendar Ganca na televiziji najraje gleda *ropotaže*. Od tod ji ideja, da bi potovala in tudi sama pisala o zanimivostih različnih dežel. Najprej se s Kokom odpravita na Laponsko, kjer doživita nepozabne počitnice. Organizacija počitnic poteka po podganjih rovčkih, pošta potuje zelo hitro, podgane vseh dežel pa so združene in dobro organizirane. Koko in Ganca se na Laponsko odpravita v *vseživalskem kopenskem avtobusu*, kjer doživita *dinamično sproščene počitnice*, kar je tudi naslov petega poglavja. Med drugim spoznata daljnega Gančinega sorodnika, severnega jelena, obiščeta podganjo savno, poskusita smučati, skratka, počneta same zanimive reči. Imata torej zelo zafuškanе počitnice. Po vrnitvi domov je ravno praznik dela, in ker se na ta praznik nič ne dela, Koko in Ganca v bližnji piceriji naročita slastno pico, a se zaplete ... nazadnje jesta pri podganah, ki imajo praznik jela namesto praznika dela. Ganca nauči Koka sanjati, v sanjah pa ta spozna, kako zelo je navezan nanjo. V zadnjem poglavju, *Gančina ropotaža*, Ganca poroča oziroma ropotira o Laponski ter mimogrede glodalcem in glodalkam daje pomembne nasvete, na primer (Tratnik 2010: 29): “Če pa ste gostje v tuji podganji deželi, prvega dne pojdite v mesto. Če vidite kakšno zanimivo žival, jo nemudoma prosite, naj vas fotografira. Zato vedno imejte s seboj fotoaparati in bodite lepo skrtičeni.”

Deratizacija je končana, nevarnosti torej ni več, zato se Ganca lahko vrne na svoj dom. Četudi živi v Centru, jo bo pot najbrž večkrat zanesla na kokosilo k prijatelju Kokojeviču. Ganca za vedno ve, da je pri njenem prijatelju zafuškanо, kar bi po človeško torej pomenilo lepo in veselo, in takšna je tudi knjiga.